

ISBN: 978-616-95136-0-5

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings)
การประชุมวิชาการเครือข่ายพัฒนาชุมชน ก่อตั้งและสังคมระดับชาติ
(CSD สัมพันธ์)

ครั้งที่
24

พทุฒนธรรม

เพื่อการพัฒนาร้อยๆ สรรค์และยั่งยืน

ระหว่างวันที่ 27 - 30 มกราคม 2569

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (ศูนย์การศึกษาสามพร้าว)

ตำบลสามพร้าว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceedings)
การประชุมวิชาการเครือข่ายการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ
(CSD สัมพันธ์) ครั้งที่ 24

บทวิวัฒนาการ เพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

ระหว่างวันที่ 27 – 30 มกราคม 2569
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (ศูนย์การศึกษาสามพร้าว)
ตำบลสามพร้าว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

จัดโดย
สมาคมพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคม (สพช.)
ร่วมกับ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สารบัญ

หน้า

- ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะด้านน้ำประปา กรณีศึกษาโครงการ
น้ำประปาดื่มได้ องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี..... 433
นงลักษณ์ มีชัย/ วัชรินา เนื่องแก้ว/ ปิยะวัฒน์ ลิขเนอ/ สรวิญญา เจริญศิริ
- บทบาทของภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนงานมหกรรมพืชสวนโลก ณ พื้นที่ชุ่มน้ำหนองแค
ตำบลกุดสระ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี..... 450
พรวิมล สมชัย/ บัณฑิตา กาหมน/ ศรีณย์ เจริญศิริ
- ความคิดเห็นของประชาชนต่อผลกระทบจากโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเชียง(ตอนบน)
ตำบลหนองสูง อำเภอกุตุจัน จังหวัดอุดรธานี..... 463
ณัฐณิชาทร์ ขบรัมย์/ อุทอนา นิคม/ อานาวร ผลไม้/ ศาสุทร เกษะสุระ/ ศรีณย์ เจริญศิริ
- ความคิดเห็นของประชาชนต่อการขับเคลื่อนนโยบายเมืองสุขภาพดี (Healthy City)
กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย..... 473
วิภาดา หุ่นผล/ พิมพ์กา บุญชู/ สรวิญญา เจริญศิริ
- การจัดการขยะด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในตำบลม่วงเคี้ยว อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี..... 484
อาชิติน สานเม็ง/ ปณิตา นิพนาน/ ไอลิทธิศรี เจริญ/ อาติละห์ อุม/ รุสมิ เสาร์พรมาน/ ชัยนัย ศีราภณ/
มัญญาณี กุณี/ อาภาวีย์ระ วาหลง/ พิศเดชา โตะยู/ กมลวรรณ ชนะกุล
- ศึกษาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต้นแบบในการบริหารจัดการศูนย์ข้าวบ้านหันเห ตำบลปะโค
อำเภอกุตุจัน จังหวัดอุดรธานี..... 495
วราภรณ์ คำฉาย/ วรณษา โภกาพันธ์/ ปณิตา จันทร์สง
- แนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพปลากระตัก ตำบลพุดโน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา..... 505
จารุณี คงกุล/ วาสนา ศรีนวลโย/ นนทวัฒน์ ศลองงบุตร/ นรินทร์ บุตรสิทธิ์/ อภิสิทธิ์ กุศลภณ/
อัฟซอล ฮีอะระ
- การอนุรักษ์ป่าสาธุของชุมชนตำบลโคกสะบ้า อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง..... 519
วาสนา ศรีนวลโย/ พิมพ์วิมล รุ่งเรือง/ พันธิสา หวังสิน/ ปารณัท วงศ์น้อย/ ผดุงเกียรติ บัวทอง
- การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำอบปลาหมึกของชุมชนบ้านชัยพัฒนา ตำบลแม่ปางขาว
อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา 533
พรพิมล เต็มวัง/ ราชนธ ปัญญาบุญ/ ธนุพงศ์ ขวัญอ่อน/ ณัฐกัทร ทองเจริญ
- แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน"ลอบช่อภูเกิด" เพื่อสร้างคุณค่าและ
มูลค่าเพิ่มของชุมชนกรณีศึกษา: บ้านภู่อ ตำบลวังงิ้ว อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต..... 543
วาสนา ศรีนวลโย/ จารุณี คงกุล/ วิษณุอนันต์ สิงสุ/ ปิณภรณ์ ไปชีวิ/ กุษา จันทร์ศรี/ ธนุพงศ์ พวงเขียว
- แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักการพัฒนาชุมชนของผู้นำเพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็ง
ของชุมชน..... 556
วาสนา ศรีนวลโย/ ธนธยา ปานแก้ว/ พรพิมล เต็มวัง/ ณัฐณิชา แก้วกลาง/ บรรณรณ จิรจิตติโสภณ/
ศศิภานต์ สมภูณศรีวัง/ สุกัญญา ศรีละมุล/ อภิขญา คงแก้ว/ อาทิเทพ แสงแก้ว
- แนวทางการพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์ปลาเค็มของชุมชนบ้านกลาง
ตำบลบางเตย อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา 570
ธีรภานต์ โห้แก้ว/ กัลยาณี รัชหนู/ จิรนนท์ หอมหวล/ จิรวรรณ หอมหวล/ ชลธิชา แก้วคงนิง/
สุกัสนว เหนือคลอง/ อาทิตยา ทองเหลือง

แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "sob chor phuket" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม ของชุมชนกรณีศึกษา: บ้านกูกู ตำบลรัชฎา อำเภอมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต Guidelines for Developing Community Wisdom Identity "Sob Chor Phuket" to Enhance Community Value and Added Worth Case Study: Kuku Village, Rassada Subdistrict, Mueang Phuket District

วาสนา ศรีนวลโย^{1*}, จารุณี คงกุล², พิษย์อุบล อึ้งสุ³, ปิยะภาณี โปศิริ⁴, ภูษา จันทศิริ⁵ และ อรุณพงศ์ พวงเขียว⁶
wasana Srimualyom^{1*}, Jarunee Khongkul², Tipaubon Yingsuk³, Piyanee Posew⁴, Phupa Juntarasri⁵,
and Anuphong Paaungkheaw⁶

^{1*} อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

^{1*} Dr., Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

² Assist. Prof. Dr., Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

^{3,4,5} นักศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

^{3,4,5} Student, Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

*Corresponding author, e-mail: s6610208111@pku.ac.th

Received: 12 Dec. 2025;
Revised: 29 Dec. 2025;
Accepted: 30 Dec. 2025;
Published: 27 Feb. 2026;

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ระดับปัญหาและแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "sob chor phuket" เพื่อ
สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และ
แนวทางการสัมภาษณ์ ใช้แนวคิดหลักในการศึกษาคือ แนวคิดการพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน
ประกอบด้วย 4 ด้าน 1. การอนุรักษ์ 2. การรื้อฟื้น 3. การประยุกต์ และ 4. การพัฒนา
ต่อยอด

ผลการศึกษาระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "sob chor phuket" เพื่อ
สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาชุมชน ในภาพรวมพบว่ามีความเฉลี่ย (X̄=4.37) หรือ
อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ผลปรากฏดังนี้
ด้านการอนุรักษ์ มีความเฉลี่ย (X̄= 4.40) รองลงมา ด้านการรื้อฟื้น มีความเฉลี่ย (X̄=4.38)
ด้านการประยุกต์ มีความเฉลี่ย (X̄=4.36) อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับมาก
ด้านการพัฒนาต่อยอด มีความเฉลี่ย (X̄=4.34) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สำหรับการ
การศึกษาแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "sob chor phuket" เพื่อสร้าง
คุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน พบว่า 1. ด้านการอนุรักษ์ ควรปลูกฝังคุณค่าสอดแทรก
คนรุ่นใหม่ผ่านการเรียนรู้หลายช่องทางเพื่อให้เกิดสืบทอดยิ่งขึ้น 2. ด้านการรื้อฟื้น ควร
รื้อฟื้นการทำสบช้อควคูกิจกรรมและประเพณีพื้นถิ่นหลายภาษาเพื่อขยายการรับรู้ทาง
วัฒนธรรม 3. ด้านการประยุกต์ ควรประยุกต์สอดส่องในงานศิลป์ ของตกแต่ง โดยปรับ
วัสดุให้ทันสมัยแต่ยังคงเอกลักษณ์อีสานดั้งเดิม 4. ด้านการพัฒนาต่อยอด ควร
พัฒนาสบช้อเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ใช้งานได้จริงและออกแบบให้สร้างรายได้ให้กับ
ชุมชน

คำสำคัญ: การพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน , อัตลักษณ์, สบช้อภูเก็ต

Abstract

This study employed both quantitative and qualitative research methods. Its objective was to examine the problems and development approaches of community wisdom based on the local identity of "Sob Chor Phuket" in order to create value and added economic value for the community. The research instruments consisted of questionnaires and interview guidelines. The main conceptual framework used in the study was the development of community wisdom, comprising four dimensions: (1) conservation, (2) revitalization, (3) adaptation, and (4) further development.

The findings regarding the problems of developing community wisdom based on the identity of "Sob Chor Phuket" to enhance value and added value revealed that, overall, the mean score was high ($\bar{x} = 4.37$). When considering each dimension in descending order, the results were as follows: conservation had the highest mean score ($\bar{x} = 4.40$), followed by revitalization ($\bar{x} = 4.38$), adaptation ($\bar{x} = 4.36$), and further development ($\bar{x} = 4.34$). All dimensions were rated at a high level. With regard to the development approaches for community wisdom based on the identity of "Sob Chor Phuket" to create value and added value for the community, the study found that: (1) in terms of conservation, the values of Sob Chor should be instilled in younger generations through multiple learning channels to ensure sustainable transmission; (2) in terms of revitalization, the practice of making Sob Chor should be revived in conjunction with related activities and multilingual public relations to expand cultural awareness; (3) in terms of adaptation, Sob Chor should be applied to artistic works and decorative items by improving the durability of materials while preserving the distinctive traditional weaving patterns; and (4) in terms of further development, Sob Chor should be developed into contemporary, functional products that are designed to generate income for the community.

Keywords: Development of Community Wisdom, Identity, Sob Chor Phuket

บทนำ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นรัฐธรรมบญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 57 (1) อนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ มีการจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ ประชาชนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น สร้างมั่นคงสร้างศรัทธาความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีวิถีชีวิตภูมิแก่คนไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถ ปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับ สังคมและ ธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุคสมัย (กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม งานวิชาการวางแผนและการส่งเสริมการท่องเที่ยว, 2560) ที่ยังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เน้นการขับเคลื่อนเพื่อสร้างทุนทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการคือ 1.ยกระดับภาพลักษณ์และอิทธิพลทางวัฒนธรรม 2. สร้างความเท่าเทียมและโอกาสในการเข้าถึงบริการทาง สังคมและวัฒนธรรม 3. ส่งเสริมคุณค่าและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2566) กล่าวได้ว่าภูมิปัญญาเป็นหนึ่งในรากเหง้าของชุมชน ท้องถิ่น และควรค่าแก่การตระหนักถึงคุณค่าเพื่อให้ คนรุ่นหลังได้รู้จักและไม่ให้สูญหายไป

ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าวิถีชีวิตที่ชุมชนและท้องถิ่นต่าง ๆ ได้พัฒนา และสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต โดยแสดงออกในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบ ของวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปะการแสดง ฯลฯ เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกและกระตุ้น ให้นักศึกษา และบุคลากรเกิดความตระหนัก มีความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งที่เป็นวิถีชีวิต ค่านิยมและความเป็นไทย ในปัจจุบันศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกละเลย และมีการถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นใหม่มีน้อยมาก โดยมีปัจจัยดังนี้ เช่น คติ ความคิด ความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม การประกอบอาชีพ เป็นต้น (กนกวรรณ ชูห้อง, 2563) ในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถี ชีวิตที่เร่งรีบ การใช้ภาษาชนเผ่าสำเร็จรูป รวมถึงความนิยมของวัฒนธรรมต่างชาติ ส่งผลให้การทำสอบข้อถูกเริ่มเลือนหายไป จากวิถีชีวิตคนในชุมชน (สำนักวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต, 2567) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสร้างผลกระทบต่อให้กับชุมชน มากมาย ความเป็นชุมชนถูกกลืนกลาย วิถีชีวิตและภูมิปัญญาวัฒนธรรมดั้งเดิมกำลังสูญหายไป ถูกทดแทนด้วยสิ่ง สมัยใหม่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะชุมชนที่เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวอย่างเช่นจังหวัดภูเก็ต

ในการลงพื้นที่ชุมชนบ้านกู่ ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ สังคม ทำให้ พบว่า ชุมชนมีภูมิปัญญาที่น่าสนใจหลายประการ หนึ่งในนั้นคือ "สอบข้อถูก" อันเป็นงานหัตถกรรมต้นบ้านที่มีคุณค่า ทางวัฒนธรรมและเกี่ยวข้องกับประเพณีงานบุญเดือนสิบ เป็นภาษาสำหรับบรรพบุรุษชาวสารอาหารแห่งไปทำบุญ แต่ละ "ข้อ" บ่งบอกชนชั้นวรรณะของคนภูเก็ตในอดีต ปัจจุบันการทำและการใช้ "สอบข้อ" เริ่มเลือนหายไปจากวิถีชีวิตของ คนในชุมชนตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ปัจจุบัน "สอบข้อ" ได้กลายเป็นสิ่งทีหาซื้อได้ยาก อย่างไรก็ตามยังปรากฏ ชุมชน ที่ยังคงสืบสานเรื่อง "สอบข้อ" ไว้ไม่ให้สูญหาย ณ ชุมชนบ้านกู่ ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ พอเพียงบ้านกู่ ประชาชนผู้ชุมชนได้ตระหนักและเห็นคุณค่า จึงได้ถ่ายทอดให้กับบุคคลที่สนใจได้เรียนรู้และศึกษา อย่างไรก็ตามจากกรณีศึกษาเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการเรื่องสอบข้อ พบว่า มีปัจจัยหลายประการที่ทำให้สอบข้อ หายไป เช่น การขาดผู้สืบทอด ทรัพยากรและวัตถุดิบกำลังจะสูญพันธุ์ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม การใช้ภาษาชน เผ่าสำเร็จรูปที่สะดวกและรวดเร็ว การขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้ ความไม่สนใจของเยาวชนในภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการขาดการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้เกิดความเสี่ยงที่ภูมิปัญญาการทำสอบข้อ จะสูญหายไปในอนาคต หากไม่มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างกระบวนการสืบสานอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นการศึกษาวิจัย ครั้งนี้จึงต้องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอบข้อถูก" เพื่อสร้างคุณค่าและ มูลค่าเพิ่มของชุมชน เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอข่อภูเก็ด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน
2. เพื่อศึกษานวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอข่อภูเก็ด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน

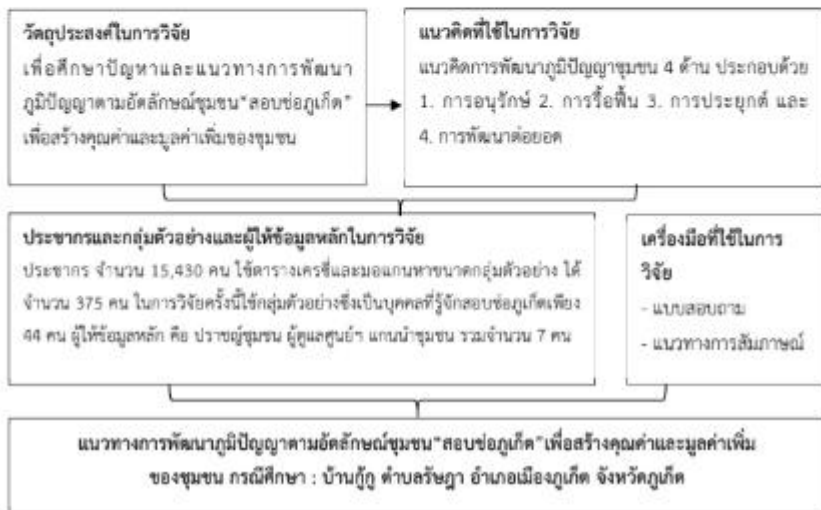
การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอข่อภูเก็ด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน คณะผู้วิจัยมีการศึกษาแนวคิด และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แนวคิดการพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในการดำเนินกิจกรรมในการศึกษาวิจัย โดย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564 : 11) กล่าวว่า การพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน หมายถึง แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน เพื่อให้ภูมิปัญญาที่ดึกดำบรรพ์ หรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ การอนุรักษ์ การรื้อฟื้น การประยุกต์ และการพัฒนาต่อยอด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1.ด้านการอนุรักษ์ คือ การทำให้ภูมิปัญญาที่มีคุณค่าหรือมีความสำคัญต่อชุมชน แต่กำลังจะหายไปคงอยู่ต่อไป เช่น วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์สามารถสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนและสร้างรายได้แก่คนในชุมชนได้ โดยคนในชุมชนมีความภาคภูมิใจและเห็นความสำคัญ คือการสร้างคุณค่าให้ปรากฏและสืบสานให้คงอยู่ 2. ด้านการรื้อฟื้น คือ การนำภูมิปัญญาที่สำคัญหรือที่มีคุณค่าแต่หายไปแล้ว สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ และมีโอกาสประยุกต์ให้ร่วมสมัยเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไปได้ 3. ด้านการประยุกต์ คือ การทำให้ภูมิปัญญานั้นเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใหม่ โดยคงไว้ซึ่งแนวคิดหรือฐานความรู้เดิม 4. ด้านการพัฒนาต่อยอด คือ การทำให้เกิดประโยชน์ ด้วยการผสมผสานองค์ความรู้สากลกับภูมิปัญญาเดิม หรือการสร้างภูมิปัญญาใหม่หรือสิ่งใหม่ (นวัตกรรม) เป็นการสร้างทางเลือกที่ช่วยให้การใช้ประโยชน์ในสังคมปัจจุบันได้สะดวกสบายขึ้นโดยไม่ทำลายคุณค่าหรือรากเหง้าเดิม เช่นเดียวกับ (องค์การบริหารส่วนตำบลปิ่นแค 2557) กล่าวว่า แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 1. การค้นคว้าวิจัย ศึกษาศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาของไทยในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น จังหวัด ภูมิภาค และประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น มุ่งศึกษาให้รู้ความเป็นมาในอดีต และสภาพการณ์ในปัจจุบัน 2. การอนุรักษ์ โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสารและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย 3. การฟื้นฟู โดยการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม 4. การพัฒนา ควรริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพควมนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยเพื่อต่อยอดใช้ในการผลิต การตลาด และการบริหาร ตลอดจนการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 5. การถ่ายทอด โดยการนำภูมิปัญญาที่ผ่านมามีเลือกสรรยกย่องด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบและรอบด้าน แล้วไปถ่ายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ 6. ส่งเสริมกิจกรรม โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง 7. การเผยแพร่แลกเปลี่ยน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง โดยให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก 8. การเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่น โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินนามให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีการยกย่องประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่างๆ

สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน โดยมี 4 ด้านประกอบไปด้วย ด้านการอนุรักษ์ ด้านการรื้อฟื้น ด้านการประยุกต์ และด้านการพัฒนาต่อยอด โดยนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย และนำมาสร้างเครื่องมือในการดำเนินการการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

กรอบคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1 ประชากร ประชากรและกลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนบ้านกู่กู๋ ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร 15,430 คน ชาย 7,285 คน หญิง 8,145 คน (สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง, 2568)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มาจากประชากรทั้งหมด 15,430 คน ใช้ตารางเครซี่และมอแกนหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 375 คน อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคคลที่รู้จักสบข่อยภูเก็ตเพียง 44 คน เท่านั้น

1.3 กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ปราชญ์ชุมชนด้านการสานสบข่อย 1 คน ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านกู่กู๋ 2 คน ชาวบ้านในชุมชนกู่กู๋ที่ทำสบข่อยเป็น 4 คน รวมทั้งหมดจำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน"สบข่อยภูเก็ต" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย โดยใช้แนวคิดหลักเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน 4 ด้าน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย กล่าวคือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน"สบข่อยภูเก็ต" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน และการวิจัยเชิงคุณภาพ

(Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอบข้อเกิด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน มีรายละเอียดต่อไปนี้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนในการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือศึกษาระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอบข้อเกิด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน ประกอบด้วย 3 คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ของคนรู้จักสอบข้อเกิด ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอบข้อเกิด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน ตามแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการอนุรักษ์ 2) ด้านการรื้อฟื้น 3) ด้านการประยุกต์ 4) ด้านการพัฒนาต่อยอด ตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอบข้อเกิด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน ใช้แบบตรวจสอบ มาตราส่วน 5 ระดับของลิเคิรท์สเกล ดังนี้

5	หมายถึง	มีปัญหามากที่สุด
4	หมายถึง	มีปัญหามาก
3	หมายถึง	มีปัญหปานกลาง
2	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
1	หมายถึง	มีปัญหาน้อยที่สุด

คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คะแนนสำหรับแปลค่าเฉลี่ยและความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	มีปัญหามากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีปัญหามาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีปัญหปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	มีปัญหาน้อยที่สุด

และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.2 แนวทางการสัมภาษณ์ (Qualitative Research) เครื่องมือสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอบข้อเกิด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ตอนที่ 2 เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ตามแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการอนุรักษ์ 2) ด้านการรื้อฟื้น 3) ด้านการประยุกต์ 4) ด้านการพัฒนาต่อยอด และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

4.1 เมื่อผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาชุมชน 4 ด้านนั้นแล้วผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้อาจารย์อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อปรับแก้ให้มีความสมบูรณ์ก่อนให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

4.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) ดร.กฤต เกษตรวิวัฒน์ผล อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน 2) นายชำนาญ ยอดแก้ว ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง 3) นางฤดี ภูมิภูถาวร ข้าราชการบำนาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เสร็จและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Objective Concurrence ; IOC) สำหรับดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามกับประเด็นของเนื้อหา มีการกำหนดคะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรเกณฑ์ดังนี้ ชื่อกำหนด IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ ชื่อกำหนด IOC ตั้งแต่ 0.50 ต้องปรับปรุงค่าความเที่ยงตรงยังใช้ไม่ได้ จากนั้นนำผลคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิให้มาแต่ละข้อ นำคะแนนไปหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์ โดยผลการประเมินคำถาม ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของชื่อคำถามมีค่าคะแนน 0.50 ถือว่าผ่านเกณฑ์และผู้วิจัยจึงนำชื่อคำถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4.3 หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแล้ว ไปทดลองเก็บกับประชากรที่คล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และพบว่าชื่อคำถามที่นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามยังขาดความเข้าใจในชื่อคำถามที่เป็นเชิงวิชาการ คณะผู้วิจัยจึงนำชื่อคำถามมาปรับให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายต่อผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหลังจากปรับชื่อคำถามให้เข้าใจง่ายขึ้นตามภาษาถิ่นได้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวส่งให้กับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายจริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 คณะผู้วิจัยได้มีการจัดทำหนังสือถึงกำนันและผู้ใหญ่บ้าน พร้อมทั้งเดินทางไปพบเพื่อพูดคุยชี้แจงและทำความเข้าใจในการศึกษาวิจัยให้ผู้ผู้นำได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการทำวิจัยในครั้งนี้

5.2 ผู้นำในชุมชน ได้มีการสื่อสารไปยังประชาชนในหมู่บ้านถึงการเข้ามาทำวิจัยของคณะผู้วิจัย พร้อมทั้งมีการประสานไปยังบุคคลที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักที่จะให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ที่ยินดีให้ข้อมูลในการทำวิจัย ได้มีความเข้าใจในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

5.3 คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยบางส่วนดำเนินการเก็บแบบออนไลน์และบางส่วนเก็บด้วยแบบสอบถามที่เป็นกระดาษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบตามที่กำหนด เป็นแบบออนไลน์จำนวน 44 ชุด

5.4 คณะผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานไปยังบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อนัดแนะวันในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ทั้งนี้คณะผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์จำนวน 7 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนและครอบคลุมทุกประเด็นในการตอบคำถามการวิจัยในวัตถุประสงค์ดังกล่าว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอข่อภูเกิด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน ผู้วิจัยประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณและวิเคราะห์ค่าทางสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน มาถอดเทป ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่จำแนกประเภทข้อมูลทุกประเด็นแล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในคุณภาพหรือคุณสมบัติของข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปที่ได้จากการตีความ การตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอข่อภูเกิด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และ คนรู้จักสอข่อ ดังนี้

ตัวแปรเพศ พบว่า เพศหญิง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 88.64 เพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11.36

ตัวแปรอายุ พบว่า อายุระหว่าง 26-34 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 อายุระหว่าง 20-25 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 อายุระหว่าง 35-45 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.91

ตัวแปรการศึกษา พบว่า การศึกษามัธยมศึกษา/เทียบเท่า จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 ปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 ปวส./เทียบเท่า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.82 ต่ำกว่าประถมศึกษา 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.27

ตัวแปรอาชีพ พบว่า ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 พนักงานบริษัท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 22.73 ข้าราชการ/พนักงานวิสาหกิจ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 15.91 ประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.82 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55

ตัวแปรความรู้ทักษะข้อมูลเทคโนโลยี พบว่า รู้จักสอชชอ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลภาพรวมระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน “สอชชอภูเก็ต” เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาชุมชน

ประเด็นที่ศึกษา	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการอนุรักษ์	4.40	0.74	มาก
ด้านการรื้อฟื้น	4.38	0.81	มาก
ด้านการประยุกต์	4.36	0.85	มาก
ด้านการพัฒนาต่อยอด	4.34	0.82	มาก
รวม	4.37	0.81	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงภาพรวมผลการวิจัยระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน “สอชชอภูเก็ต” เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาชุมชน ในภาพรวมทุกด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.37) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการศึกษารายด้าน พบว่า ด้านการอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.40) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการรื้อฟื้น มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.38) อยู่ในระดับมาก ด้านการประยุกต์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.36) อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาต่อยอด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.34) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งสามารถนำเสนอรายละเอียดในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านการอนุรักษ์ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =4.40) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ปัญหาเรื่องการอนุรักษ์และความสำคัญของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.43) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องความสนใจของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอชชอภูเก็ต” ของคนในชุมชน (\bar{X} =4.43) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการมีช่องทางสื่อสารของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอชชอภูเก็ต” ของคนในชุมชน (\bar{X} =4.43) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการสร้างคุณค่าให้ปรากฏของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอชชอภูเก็ต” ของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.30) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการรื้อฟื้น ค่าเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =4.38) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ปัญหาเรื่องการรื้อฟื้นมาใช้ใหม่ของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอชชอภูเก็ต” ของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.45) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการขาดแคลนครูภูมิปัญญาของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอชชอภูเก็ต” ของคนในชุมชน (\bar{X} =4.45) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องใช้ประโยชน์ของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.39) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการประยุกต์ใช้ให้ทันสมัยของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอชชอภูเก็ต” ของคนในชุมชน (\bar{X} =4.20) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการประยุกต์ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =4.36) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ปัญหาเรื่องความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมใหม่ของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.43) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องฐานความรู้เดิมของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอชชอภูเก็ต” ของคนในชุมชน (\bar{X} =4.36) อยู่

ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการปรับรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ "สอช่อภูเก็ต" ของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย (X̄=4.34) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรและวัตถุดิบของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ "สอช่อภูเก็ต" ของคนในชุมชน (X̄=4.30) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาต่อยอด ค่าเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (X̄=4.34) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ปัญหาเรื่องการพัฒนาให้เห็นประโยชน์ของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย (X̄=4.41) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการพัฒนาใหม่หรือสิ่งใหม่ของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ "สอช่อภูเก็ต" ของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย (X̄=4.36) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาการพัฒนาโดยไม่ทำลายคุณค่า หรือรากเหง้าของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ "สอช่อภูเก็ต" ของคนในชุมชน (X̄=4.32) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาการพัฒนาความรู้สากลกับภูมิปัญญาเดิมของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ "สอช่อภูเก็ต" ของคนในชุมชน (X̄=4.25) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอช่อภูเก็ต" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาชุมชน

ด้านการอนุรักษ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความเห็นว่า ควรเริ่มจากการปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่รู้จักและเห็นคุณค่า รวมไปถึงการสนับสนุนให้ทำอย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถถ่ายทอดต่อไปได้ในอนาคต ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสอช่อผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้ง่าย พร้อมทั้งทำคู่มือฐานข้อมูล รูปแบบ เทคนิค วัสดุ และประวัติความเป็นมาอย่างชัดเจน นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรม หรือกลุ่มสอนทำสอช่ออย่างต่อเนื่อง รวมถึงความร่วมมือจากหน่วยงานและสถาบันต่างๆ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์และสนับสนุนการสืบทอดภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่ในสังคมต่อไป

ด้านการรื้อฟื้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความเห็นว่า ควรเริ่มจากการนำภูมิปัญญาเก่ากลับมาถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่เห็นจริง ไม่ปล่อยให้เหลือแค่ในหนังสือ ทั้งรูปแบบ วิธีทำ ประโยชน์ และประวัติความเป็นมา ควรนำการทำสอช่อกลับมาใช้ในเทศกาลต่างๆ โดยเฉพาะเดือนสิบ เพื่อให้เด็กและชุมชนได้สัมผัสของจริง รวมถึงจัดแสดงและฟื้นฟูสิ่งของดั้งเดิมที่มีคุณค่าไม่ให้อยู่หาย ประเด็นรองลงมาคือการจัดกิจกรรมโดยหน่วยงานรัฐ ควรมีกิจกรรมยกระดับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การประกวดทำสอช่อพร้อมรางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจ และเผยแพร่ความรู้ให้สังคมรู้ว่าสอช่อคืออะไร ใช้อะไรทำอะไร หน่วยงานระดับจังหวัดอย่างกรมพัฒนาชุมชน เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรมีบทบาทร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ รวมถึงนำเสนอเรื่องราวสอช่อทั้งภาษาไทย จีน และอังกฤษเพื่อให้ต่างชาติรู้จักด้วย

ด้านการประยุกต์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความเห็นว่า ควรทำให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ เพื่อให้ใช้งานได้จริง และเป็นที่น่าสนใจมากขึ้น โดยเสนอให้นำสอช่อไปใช้ในงานศิลปะ เครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน โคมไฟ หรือจัดเป็นนิทรรศการแทนการใช้งานเฉพาะในวัฒนธรรมเดิม เพื่อให้เกิดมูลค่าและความงดงามที่ตอบใจผู้คนในปัจจุบันอีกประเด็นสำคัญคือการประยุกต์วัสดุ ผู้ให้ข้อมูลเสนอว่ายังคงต้องรักษาขนบและรูปแบบการสานดั้งเดิมไว้ แต่สามารถเปลี่ยนวัสดุให้เข้ากับบริบทปัจจุบัน เช่น ใช้พลาสติกหรือวัสดุสังเคราะห์ที่มีลักษณะคล้ายใบเตย เพื่อแก้ปัญหาวัสดุเดิมที่หาได้ยากขึ้น และอาจไม่ดึงดูดคนรุ่นใหม่ ทั้งยังควรสรรหาวัสดุใหม่ที่มีความสวยงามและเข้ากับรสนิยมยุคใหม่แต่ยังคงเอกลักษณ์ของงานสานไว้ในด้านโครงสร้างสรรค์ ผู้ให้สัมภาษณ์หลายรายเสนอให้พัฒนาเทคนิคใหม่ๆ เพื่อออกแบบสินค้า เช่น เครื่องประดับตกแต่งกระเป๋า ของใช้ร่วมสมัย หรือนำลายสานไปประยุกต์ทำกระเป๋าและสายกระเป๋า เพื่อให้เหมาะกับการใช้จริงในชีวิตประจำวัน สะท้อนความสะดวกสบายที่คนยุคใหม่ต้องการ พร้อมทั้งทำให้สอช่อสามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่มีเอกลักษณ์และยังสืบทอดภูมิปัญญาเดิมไว้ได้อย่างกลมกลืน

ด้านการพัฒนาต่อยอด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ความเห็นว่า ควรพัฒนาสอช่อให้เข้ากับยุคสมัยและสามารถใช้งานได้ในชีวิตประจำวัน โดยนำมาปรับเป็นของตกแต่งบ้าน งานประดิษฐ์ หรือชิ้นงานศิลปะสำหรับประดับห้องโถงโถงกันข้าว หรือพื้นที่ต่างๆ เพื่อให้ผู้คนมองเห็นและเกิดความสนใจ อีกทั้งยังสามารถต่อยอดเป็นสินค้าเพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน โดยเน้นคุณค่าเดิมควบคู่กับการออกแบบให้สอดคล้องกับความนิยมยุคใหม่ เช่น ของตกแต่งแนวมินิมอลหรือของใช้ประจำวัน พร้อมเพิ่มสีสันให้ดึงดูดทั้งคนที่คุ้นเคยและคนรุ่นใหม่ อีกทั้งควรนำลวดลายของสอช่อไปออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เช่น พวงกุญแจ กระเป๋า ของใส่แว่น หรือของใช้ในชีวิตรประจำวัน โดยเขียนเล่าเรื่องราวความเป็นมาเพื่อเพิ่มคุณค่าและช่วยให้จำหน่ายต่อนักท่องเที่ยวได้ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน “สอบช่อภูเก็ต” เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาชุมชน

ด้านการอนุรักษ์ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.40) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ปัญหาเรื่องการอนุรักษ์และความสำเร็จของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย (4.43) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องความสนใจของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน (4.43) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการมีช่องทางทางการสื่อสารของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน (4.43) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการสร้างคุณค่าให้ปรากฏของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย (4.30) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการรื้อฟื้น ค่าเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.38) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ปัญหาเรื่องการรื้อฟื้นมาใช้ใหม่ของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย (4.45) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการขาดแคลนครูภูมิปัญญาของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน (4.45) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องใช้ประโยชน์ของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย (4.39) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการประยุกต์ใช้ให้ทันสมัยของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน (4.20) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการประยุกต์ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.36) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ปัญหาเรื่องความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมใหม่ของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย (4.43) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องฐานความรู้เดิมของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน (4.36) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการปรับรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน (4.34) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรและวัตถุดิบของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน (4.30) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาต่อยอด ค่าเฉลี่ยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.34) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ปัญหาเรื่องการพัฒนาให้ทันสมัยของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ มีค่าเฉลี่ย (4.41) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาเรื่องการพัฒนาใหม่หรือสิ่งใหม่ของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย (4.36) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาการพัฒนาโดยไม่ทำลายคุณค่า หรือรากเหง้าของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน (4.32) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ปัญหาการพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งกับภูมิปัญญาเดิมของภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ “สอบช่อภูเก็ต” ของคนในชุมชน (4.25) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน “สอบช่อภูเก็ต” เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาชุมชน

ด้านการอนุรักษ์ ควรปลูกฝังคนรุ่นใหม่ให้รู้จักและเห็นคุณค่า ผ่านการเรียนรู้จากการลงมือทำจริงๆ เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ พร้อมจัดทำคู่มือฐานข้อมูล รูปแบบ เทคนิค วัสดุ และประวัติความเป็นมา ควรมีกิจกรรมหรือกลุ่มสอนทำสอบช่ออย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาทักษะและการถ่ายทอด ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและประชาสัมพันธ์ให้ภูมิปัญญาคงอยู่ต่อไป

ด้านการรื้อฟื้น ควรนำภูมิปัญญาเดิมกลับมาถ่ายทอดจริง ทั้งรูปแบบ วิธีทำ ประโยชน์ และประวัติ เพื่อไม่ให้เหลือเพียงในหนังสือ นำการทำสอบช่อกลับมาใช้ในเทศกาล โดยเฉพาะเดือนสิบ เพื่อให้เด็กและชุมชนได้สัมผัสของจริง จัดแสดงและฟื้นฟูของดั้งเดิมให้คงอยู่ หรือมิกิจกรรมจากหน่วยงานรัฐ เช่น การประกวดทำสอบช่อหน่วยงานระดับจังหวัด ควรร่วมประชาสัมพันธ์ ทั้งภาษาไทย จีน และอังกฤษ เพื่อให้เป็นที่รู้จักกว้างขึ้น

ด้านการประยุกต์ ควรปรับสอบช่อให้สอดคล้องยุคสมัย เช่น ใช้ในงานศิลปะ เครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน หรือนิทรรศการรักษารูปแบบการสานดั้งเดิม แต่ปรับวัสดุให้เข้ากับยุคใหม่ เช่น พลาสติกหรือวัสดุสังเคราะห์แบบเศษฐา วัสดุใหม่ที่สวยงามและเข้ากับรสนิยมปัจจุบัน โดยยังคงเอกลักษณ์งานสานไว้พัฒนาเทคนิคสร้างสรรค์สินค้า เช่น กระเป๋า ของตกแต่ง หรือของขวัญร่วมสมัย เพื่อให้ใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวัน

ด้านการพัฒนาต่อยอด ควรพัฒนาช่องทางให้ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น ของตกแต่งบ้าน งานประดิษฐ์ หรือ ชิ้นงานศิลปะเน้นคุณค่าเดิมควบคู่กับการออกแบบให้เข้ากับค่านิยมใหม่ เช่น ของตกแต่งแนวมินิมอลหรือของใช้ประจำวัน นำวัสดุหลายสอยข้อไปออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เช่น พวงกุญแจ กระเป๋า หรือของใส่แว่น เขียนเล่าเรื่องราวความเป็นมาเพื่อเพิ่มคุณค่า และช่วยจำหน่ายคือนักท่องเที่ยวได้ดีขึ้น

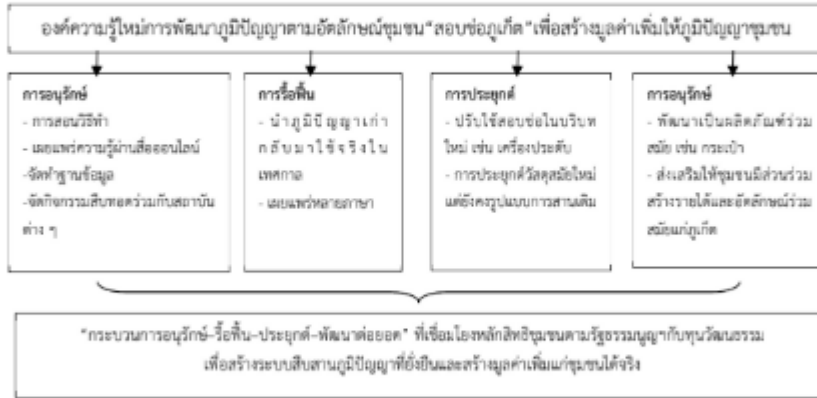
2. อภิปรายผล

อภิปรายผลระดับปัญหาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอยข้อภูเก็ด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาชุมชน ได้ดังต่อไปนี้ ด้านการอนุรักษ์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการรื้อฟื้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38$) อยู่ในระดับมาก ด้านการประยุกต์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.36$) อยู่ในระดับมาก ด้านการพัฒนาต่อยอด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.34$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สุพิศรา คงช้า (2566) วิจัยรูปแบบการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการลากพระบวชนบ่มีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัด นครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์การอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการลากพระบวชนบ่มีส่วนร่วม คุณค่าภูมิปัญญาพื้นบ้านการลากพระบวชนบ่ และพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการลากพระบวชนบ่มีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการณ์การอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการลากพระบวชนบ่มีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้าน (1) การค้นคว้าวิจัย ไม่มีการรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาให้เป็นหมวดหมู่ (2) การอนุรักษ์ โดยจัดงานประเพณีอย่างต่อเนื่อง (3) การฟื้นฟู โดยรักษาภูมิปัญญาให้ใกล้เคียงกับรูปแบบเดิม (4) การพัฒนา พัฒนาเรือพระให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน (5) การถ่ายทอด ด้วยการสังเกต ชูตคูย ลงมือปฏิบัติ (6) การส่งเสริมกิจกรรม โดยร่วมมือกันเป็นเครือข่ายในการจัดงานประเพณี (7) การเผยแพร่ แลกเปลี่ยน โดยเผยแพร่กิจกรรมผ่านสื่อต่าง ๆ (8) การเสริมสร้างปราชญ์ชาวบ้าน ส่งเสริมและสนับสนุนให้พัฒนาศักยภาพเชิงช่างด้วยการส่งเรือพระเข้าประกวดแข่งขัน และ (9) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คนในชุมชนเข้าร่วมงานประเพณีมากที่สุด

อภิปรายผลแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน "สอยข้อภูเก็ด" เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้ภูมิปัญญาชุมชน ได้ดังนี้ ด้านการอนุรักษ์ ควรไปปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าการทำสอยข้อผ่านการเรียนรู้จากการทำงานจริง และการสอนขั้นตอนที่ถูกต้อง รวมถึงเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์และจัดทำคู่มือฐานข้อมูลทั่วไป เพื่อสนับสนุนการสืบต่อภูมิปัญญานี้อย่างยั่งยืน ด้านการรื้อฟื้น ควรนำภูมิปัญญาการทำสอยข้อกลับมาถ่ายทอดให้เห็นจริง ทั้งรูปแบบ วิถีทำ ประโยชน์ และประวัติ พร้อมทั้งฟูกรู้จักงานในเทศกาล เพื่อคงคุณค่าทางวัฒนธรรม หน่วยงานรัฐควรจัดกิจกรรมส่งเสริม และประชาสัมพันธ์ในหลายภาษาเพื่อให้คนทั่วไปและต่างชาติรู้จักมากขึ้น ด้านการประยุกต์ ควรพัฒนาสอยข้อให้สอดคล้องกับยุคใหม่ โดยนำไปใช้ในงานศิลปะ เครื่องประดับตกแต่งบ้าน หรือนิทรรศการเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ อีกทั้งควรประยุกต์วัสดุให้เข้ากับบริบทปัจจุบัน โดยยังคงรูปแบบการสานเดิม แต่ปรับใช้วัสดุใหม่ที่หาง่าย หวาน และไม่มีสีขึ้น ด้านการพัฒนาต่อยอด ควรปรับสอยข้อให้เข้ากับการใช้งานจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อเพิ่มการมองเห็นและสร้างรายได้ให้ชุมชน โดยยังคงคุณค่าดั้งเดิมแต่ปรับดีไซน์ให้ร่วมสมัย และพัฒนาเป็นเครื่องประดับร่วมสมัย เพื่อเข้ากับรสนิยมคนรุ่นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ ประมุข ศรีชัยวงษ์ และคณะ (2561) วิจัยการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอาหารพื้นบ้านเป็นผลิตภัณฑ์สุวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาต่อยอด เป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางอาหารจากผักพื้นบ้าน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาแนวทางการต่อยอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นจากผักพื้นบ้านเป็นผลิตภัณฑ์ทางด้านอาหารชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลือกเฉพาะผักพื้นบ้านที่มีความเหมาะสมมาต่อยอดในการแปรรูป ได้แก่ ย่านาง หม่อน ส้มป่อย เตย และหน่อไม้ ส่วนการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เน้นการใช้วัสดุอุปกรณ์ ในท้องถิ่นในการดำเนินการ โดยทำการแปรรูป 4 ผลิตภัณฑ์ คือ 1) ผักพื้นบ้านผง 2) ผักพื้นบ้านแห้งเสริมรสอาหาร 3) หน่อไม้แห้ง และ 4) ชูตแกงหน่อไม้ทั้งสำเร็จรูป การศึกษาและพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาผักพื้นบ้านเป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์อาหารชุมชน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านคาดโตน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์เชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 เทศบาลตำบลวิภา และองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้ ความสำคัญของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนในชุมชน
- 1.2 เทศบาลตำบลวิภา และองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต ควรมีนโยบายด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับชุมชน

- 2.1 ควรมีการดำเนินกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน การพัฒนาและต่อยอดวิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมสำหรับการนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับชุมชน
- 2.2 ควรมีการพัฒนาช่องทางทางการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามอัตลักษณ์ชุมชนให้มีความหลากหลาย
- 2.3 ควรมีการรวบรวม "สอบข้อถูกเกิด" ให้เป็นระบบ เพราะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อชุมชน แล้วนำมาจัดเผยแพร่ผ่านชุมชนอื่น ๆ โรงเรียน สถานศึกษา

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.1 ควรขยายผลการศึกษาการพัฒนาภูมิปัญญาตามอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของชุมชนไปยังชุมชนอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับชุมชนต่อไป
- 3.2 ควรศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมถึงประเด็นการพัฒนาสินค้าเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน ดังนั้นในการขยายผลต่อไป งานวิจัยนี้จะป็นฐานข้อมูลสำคัญเพื่อพัฒนาไปสู่ผลิตภัณฑ์ของชุมชนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์และเอาใจใส่ให้คำที่ปรึกษาเป็นอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.วาสนา ศรีนวลโย อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาที่ให้คำแนะนำแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง รวมทั้งให้คำแนะนำองค์ความรู้แนวทางในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอลำลาขอขอบคุณ ประธานศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านผู้ดู ผู้นำชุมชนบ้านผู้ดู สมาชิกในชุมชนทุกท่านและบุคคลที่ได้ให้ออกกำลังกายใจ ในการถ่ายทอดประสบการณ์การช่วยเหลือและแบ่งปัน อันส่งผลให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

คณะผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่ได้กล่าวถึงและผู้ที่ไม่ได้เอ่ยชื่อนามในที่นี้ ได้มีส่วนช่วยเหลือในการสนับสนุนให้กำลังใจด้วยดีมาตลอด จึงขอกราบพระคุณทุกท่าน ด้วยความจงใจ และขอบพระทัยอันเกิดจาก วิจัยฉบับนี้เป็นกมลเวทิตาคณะคุณแต่ บิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจ ด้วยดีเสมอมา ขอน้อมคารวะแด่ผู้เขียนตำราวิชาการที่ได้ศึกษาค้นคว้าและให้อ้างอิงทุกท่าน คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้เป็นประโยชน์อย่างมากแก่ผู้ที่สนใจ หากวิจัยนี้มีความผิดพลาดหรือขาดตกบกพร่องประการใด ขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม งานวิชาการวางแผนและการส่งเสริมการท่องเที่ยว. (2560). *ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น*. งานวิชาการวางแผนและการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- กนกวรรณ จูห์อง. (2563). *ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาถิ่นใต้*. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง.
- สำนักวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต. (2567). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคม*. สำนักวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตร*. กรมส่งเสริมการเกษตร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลป็นแด. (2557). *แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น*. องค์การบริหารส่วนตำบลป็นแด.
- สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง. (2568). *สถิติประชากร*. สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง.
- สุพิศรา คงชา. (2566). รูปแบบการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านการลากพระแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 15(2), 82 - 94.
- ประมุข ศรีชัยวงษ์, ลักขณา ลูกโล, นฤมล ภูสิงห์, อาวีรัตน์ พัฒนชีวะทูล, และกาญจนา สุขบัว. (2561). การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอาหารพื้นบ้านเป็นผลิตภัณฑ์ ของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 20(พิเศษ), 255 - 268

